

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 15/2015. (V. 29.) AB HATÁROZATA

a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény 2012. március 1-től 2013. augusztus 31-ig hatályos 35. § (2) bekezdése egyes szövegrészei alaptörvény-ellenességének megállapításáról és alkalmazásának kizárásáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Dienes-Oehm Egon, dr. Juhász Imre, dr. Sulyok Tamás és dr. Varga Zs. András* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény – 2012. március 1-től 2013. augusztus 31-ig hatályos – 35. § (2) bekezdésének „legkésőbb 2012. június 30-áig” és „E határidő elmulasztása jogvesztő.” szövegrésze alaptörvény-ellenes volt, ezért a Fővárosi Ítélőtábla által befejezett 8.Pkf.26.939/2012. számú ügyben és a folyamatban lévő más ügyekben nem alkalmazható.

2. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítélőtábla 8.Pkf.26.939/2012/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló indítványt elutasítja.

3. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt egyebekben visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét.

Indokolás

I.

- [1] 1. A Független Történelmi Protestáns Egyház (a továbbiakban: Egyház) és a Független Történelmi Protestáns Egyesület (a továbbiakban: Egyesület), valamint dr. Nagy Károly, Jámbor János és Tamás Julianna (magánszemély indítványozók)

az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtottak be az Alkotmánybíróságnál, amelyben a Fővárosi Ítéltábla 8.Pkf.26.939/2012/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték.

- [2] 2. A Pest Megyei Bíróság által 2006. július 3-án jogerősen nyilvántartásba vett Egyház 2012. február 24-én a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény (a továbbiakban: Ehtv.) – akkor hatályos – 35. § (1) bekezdésének megfelelően továbbműködési szándékát kinyilvánította, és változásbejegyzési eljárást indított a Budapest Környéki Törvényszéken. A Törvényszék az átalakulással létrejött Egyesületet 2012. szeptember 25-én meghozott (és kérelemre 2012. október 9-én kijavított) végzésével az egyház általános jogutódjaként nyilvántartásba vette, egyidejűleg a bejegyzett egyházat törölte a nyilvántartásból.
- [3] A Törvényszék végzése ellen a Pest Megyei Főügyészség fellebbezést nyújtott be, amelyben az elsőfokú végzés hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új határozat hozatalára utasítását kérte, mivel álláspontja szerint az egyesület alapszabálya több szempontból nem felelt meg a Polgári törvénykönyv és a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény (a továbbiakban: Cnytv.) rendelkezéseinek. A kérelmező a fellebbezésre észrevételt tett, amelyben a fellebbezéssel nem értett egyet. A Főügyészség az észrevétel alapján a fellebbezést módosítással tartotta fenn, és ismételten kérte a Törvényszék végzésének hatályon kívül helyezését és új eljárásra utasítását, megjegyezve, hogy az új eljárás lehetőséget teremt az alapszabály pontosítására, illetve a hiányok pótlására. A kérelmező a fellebbezés kiegészítésére tekintettel benyújtott észrevételében a korábban előadott érveit továbbra is fenntartotta.
- [4] A fellebbezés folytán másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 2013. január 29-én meghozott 8.Pkf.26.939/2012/5. számú végzésének indokolásában egyrészt tartalmilag egyetértett a fellebbezés több érvével is, rögzítve, hogy a fellebbezésben kifogásolt hibák, hiányosságok pótlása feltétele lenne az egyesület nyilvántartásba vételének; másrészt ugyanakkor úgy értelmezte, hogy az új Ehtv. „az egyházból átalakuló egyesület nyilvántartásba vételéhez szükséges feltételek teljesítésére egy szűk, jogvesztő határidőt írt elő, amely 2012. június 30-án lejárt, így a kérelmező a fellebbezésben indítványozott hatályon kívül helyezés folytán megismétlendő eljárásban már nem lenne abban a helyzetben, hogy az egyházból történő átalakulás törvényi feltételeit a törvényi határidőben pótolja”, ezért – hatályon kívül helyezés és új eljárásra utasítás helyett – az első

fokú végzést megváltoztatta és jogerősen elutasította a szervezet változás-bejegyzés iránti kérelmét.

- [5] A korábbi egyház, továbbá a bejegyezni kért egyesület, valamint a magán-személy indítványozók 2013. június 15-én alkotmányjogi panaszt nyújtottak be az Alkotmánybíróságnál, amelyben az Ítéletábra végzésének megsemmisítését kérték.
- [6] 3. Az Alkotmánybíróság hiánypótlási felhívást intézett az indítványozókhoz, amelyre határidőben érkezett válaszukban kifejtették, hogy a végzés álláspontjuk szerint miért sérti az egyes indítványozóknak az Alaptörvényben biztosított vallásgyakorláshoz való jogát.
- [7] A vallási közösségek jogállásával és működésével kapcsolatos törvényeknek az Alaptörvény negyedik módosításával összefüggő módosításáról szóló 2013. évi CXXXIII. törvény az Ehtv. rendelkezéseit 2013. augusztus 1-ei, illetve szeptember 1-ei hatállyal módosította, köztük a törvény több, folyamatban lévő, illetve befejezett ügyekre vonatkozó átmeneti rendelkezését is. A fentiekre tekintettel, valamint jogi helyzetének tisztázása érdekében az Alkotmánybíróság nyilatkozattételre hívta fel az indítványozót.

II.

- [8] Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„VII. cikk (1) Mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa.

(2) Az azonos hitelveket követők vallásuk gyakorlása céljából sarkalatos törvényben meghatározott szervezeti formában működő vallási közösséget hozhatnak létre.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

III.

- [9] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta meg, hogy az indítványozó egyház nyilvántartásból való törlése és emellett egyesületként történő bejegyzésének elutasítása hogyan érinti az alkotmányjogi panasz eljárás lefolytatását.
- [10] Az Abtv. 59. §-a kimondja, hogy az Alkotmánybíróság – az Ügyrendjében meghatározottak szerint – kivételesen a nyilvánvalóan okafogottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti.
- [11] Az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 67. § (2) bekezdés a) pontja szerint az indítvány okafogottá válásának egyik esete az, hogy „alkotmányjogi panasz eljárásban a természetes személy indítványozó meghal, a jogi személy megszűnik, kivéve ha az eljárásban érvényesítendő jog tekintetében jogutódlásnak van helye”.
- [12] Az Alkotmánybíróság a hatáskörére vonatkozó szabályokat saját alkotmányos jogállásával és az adott hatáskör rendeltetésével összhangban értelmezi [vö. Alaptörvény R) cikk (3) bekezdés és 28. cikk], ennek megfelelően járt el az Abtv. 59. §-ában meghatározott mérlegelési jogkörében az Ügyrend azt végrehajtó 67. §-a alkotmányjogi panasz eljárásban történő alkalmazásakor. „Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az alkotmányjogi panasz jogorvoslat. [...] Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) és d) pontja szerinti alkotmányjogi panasz jogintézményének egyaránt elsődleges célja ugyanis az egyéni, szubjektív jogvédelem: a ténylegesen jogsérelmet okozó alaptörvény-ellenes jogszabály, illetve alaptörvény-ellenes bírói döntés által okozott jogsérelem orvosolása. Ehhez kapcsolódik a jogszabály felülvizsgálatára irányuló alkotmányjogi panaszok esetén másodlagos célként a későbbiekben előforduló hasonló jogsértések megelőzése és ennek révén egyben az alkotmányos jogrend objektív védelme” {3367/2012. (XII. 15.) AB végzés, Indokolás [11], [13]}.
- [13] A jogi személyek jogutód nélküli megszűnésére többféle okból is sor kerülhet. Ha a jogutód nélküli megszűnésére a jogi személy akaratától független, vagy akár azzal ellentétes okból kerül sor, például az arra jogosult szerv egyedi eljárásban megszünteti, akkor éppen az alkotmányjogi panasz lehet az utolsó eljárási eszköz az adott esetben bekövetkezett jogsérelem orvosolására.
- [14] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította: nem eredményezi az indítvány okafogottá válását az indítványozó jogi személy jogutód nélküli megszűnésének bíróság általi megállapítása, ha az alkotmányjogi panasz eljárás megindításának indoka (az Alaptörvényben biztosított jog sérelme) éppen a jogi személy megszüntetésével áll összefüggésben.

[15] 2. Az indítvány határozott kérelmet tartalmaz – a hiánypótlásra, illetve a nyilatkozatra is tekintettel – az alábbiak szerint:

- megjelöli az Abtv. 27. §-át, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont];
- tartalmazza az eljárás megindításának az indítványban szereplő indokait és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét: az évek óta nyilvántartásba vett, törvényesen működő egyházat az Ehtv. egyesületté minősítette, ezért az határidőben nyilatkozott továbbműködési szándékáról és a Törvényszék első fokon egyesületként nyilvántartásba vette, ezzel együtt az egyházat törölte; viszont a másodfokon eljáró Ítéletőktábla a változásbejegyzési kérelmet elutasította. Így a vallási közösség tagjai nem gyakorolhatják a vallásszabadság alapvető jogát intézményesen, szervezeti formában [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont];
- az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntésként megjelöli a Fővárosi Ítéletőktábla 8.Pkf.26.939/2012/5. számú végzését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont];
- a vallás szabad gyakorlásához való jog (VII. cikk), és a tisztességes eljárás-hoz való jog (XXVIII. cikk (1) bekezdés) sérelmét állítja [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont];
- a sérelmezett bírói döntés alaptörvény-ellenességét azzal indokolja, hogy a vallásszabadság részét képezi a vallás intézményesített formában történő közösségi gyakorlása, de mivel az egyház törlése után az egyesületet nem jegyezték be, az egyházközösség, illetve az egyesület tagjai nem tudják vallási meggyőződésüket együtt szervezett formában gyakorolni; továbbá sérült a tisztességes eljáráshoz való jog is, amikor a bíróság jogvesztő határidő elteltére hivatkozott [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont];
- kifejezett kérelmet tartalmaz a bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítására és „hatályon kívül helyezésére”, azaz megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont];
- megjelöli az indítványozó egyház és egyesület nevét és székhelyét, valamint a három magánszemély indítványozó nevét és lakcímét; az indítványozók továbbá nyilatkoztak arról, hogy adatainak nyilvános kezeléséhez és az indítvány nyilvánosságra hozatalához hozzájárulnak [Abtv. 52. § (5) bekezdés].

[16] Az indítvány mellékleteként megküldték az Alkotmánybíróság részére azokat a dokumentumokat, amelyek az indítványban foglaltakat igazolják: a Pest Megyei Bíróság által hozott, egyházkénti nyilvántartásba vételről szóló végzést;

a Törvényszék és az Ítéltábla végzését; továbbá az utóbbi kézbesítésével kapcsolatos tértivevény másolatát [Abtv. 52. § (6) bekezdés].

- [17] 3. A befogadhatóság törvényben előírt tartalmi feltételeinek vizsgálata.
- [18] Az ügy tárgya az indítványozó egyháznak az indítványozó egyesületté történő átalakulása és ilyenként történő nyilvántartásba vétele, az egyik magánszemély indítványozó az egyesület képviselője, a másik magánszemély indítványozó pedig az egyház képviselője, ezért az ügyben érintettnek tekinthetők. (A harmadik magánszemély indítványozó az indítvány szerint presbitériumi tag a szervezetben, azonban ezt mellékelt okiratokkal nem igazolták, érintettsége nem állapítható meg, ezért az ő vonatkozásában az Alkotmánybíróság az indítványt visszautasította.)
- [19] A bírói döntés alaptörvény-ellenességét, illetve az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét az indítványozók elsősorban lényegében a döntés következménye miatt állították: egyrészt, mivel „[a] kérelmezők tehát már az első fokú bíróságnak – jogvesztő határidőn túli – határozathozatala következtében eleve el voltak zárva attól a lehetőségtől, hogy az Egyesület nyilvántartásba vételéhez – a másodfokú bíróság szerint még – szükséges feltételeket határidőben teljesíthessék”; másrészt, mivel „a jogalkotó, valamint az ügyben eljáró bíróságok eljárásának következtében egy [...] kaotikus, a kiszámíthatóság és a jogbiztonság követelményével teljesen ellentétes jogi helyzet alakult ki”; másodsorban pedig a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét állítva, a bíróság jogértelmezése miatt, azzal összefüggésben, hogy „a bíróság jogvesztő határidő elteltére hivatkozott” [Abtv. 27. § a) pont].
- [20] A Fővárosi Ítéltábla másodfokon hozott végzése tájékoztatást tartalmazott arról, hogy ellene fellebbezésnek nincs helye, tehát az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette [Abtv. 27. § b) pont].
- [21] A végzést az indítványozó jogi képviselője 2013. május 14-én vette kézhez. Az alkotmányjogi panaszt tehát a sérelmezett döntés kézbesítését követő naptól számított 61. napon nyújtották be, de ez az Ügyrend 28. § (2) bekezdése alapján még szabályszerű, ugyanis e szerint, ha a határidő utolsó napja munkaszüneti napra esik, a határidő csak az azt követő legközelebbi munkanapon jár le. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése szerint az alkotmányjogi panasz iránti indítványt főszabályként az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani. A jelen ügyben az indítványozók ugyan közvetlenül az Alkotmánybírósághoz nyújtották be az indítványt, de az ilyen esetre az Ügyrend 25. § (7) bekezdése úgy rendelkezik, hogy ha az ügyben első fokon eljáró bíróság a beadvány tartalmából megállapítható,

a beadványt a főtítkárra megküldi a bíróságnak. A bíróság az indítványt a szükséges (egyéb) iratokkal együtt megküldte az Alkotmánybíróságnak [Abtv. 30. § (1) bekezdés].

- [22] Az indítványozó által állított alaptörvény-ellenesség a bírói döntést érdemben befolyásolta, ugyanis az Ítéletábra – kifejezetten ahelyett, hogy az első fokú végzést hatályon kívül helyezte és új eljárásra utasította volna – az indítványozó által vitatott jogértelmezés miatt utasította el az egyesület változásbejegyzés iránti kérelmét. Az Alkotmánybíróságnak tehát abban a kérdésben kell döntenie, hogy a kifogásolt bírói jogértelmezés és jogalkalmazás ellentétes-e a tisztességes eljáráshoz, illetve a vallásszabadsághoz való joggal [Abtv. 29. §].
- [23] A fenti szempontok mérlegelése után az Alkotmánybíróság a panaszt befogadta, és az Ügyrend 31. § (6) bekezdése szerint érdemben bírálta el.

IV.

- [24] Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint megalapozott.
- [25] 1. Az Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét az Alaptörvénnel összhangban kötelesek értelmezni. A bírói döntésnek az Alaptörvénnel való összhangját a 24. cikk (2) bekezdés d) pontja szerint alkotmányjogi panasz alapján az Alkotmánybíróság vizsgálja felül.
- [26] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben elsőként a bírói döntésnek az Alaptörvény VII. cikkével való összhangját vizsgálta meg.
- [27] Az Alaptörvény VII. cikk (2) bekezdése szerint „[a]z azonos hitelveket követők vallásuk gyakorlása céljából sarkalatos törvényben meghatározott szervezeti formában működő vallási közösséget hozhatnak létre”.
- [28] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény ötödik módosítását követően hozott több határozatában megerősítette: „A vallási közösségek sajátos jogi formában történő – az államtól különvált, önálló – működésének lehetővé tétele az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a vallásszabadsághoz való jog gyakorlásának ugyan nem feltétele, de ahhoz szorosan hozzátartozik [...]. A vallásszabadság garantálásától elválaszthatatlan a vallási közösségek működőképessége” {27/2014. (VII. 23.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.), Indokolás [39]; 35/2014. (XII. 18.) AB határozat (a továbbiakban: Abh2.), Indokolás [38]}.
- [29] Az Alkotmánybíróság döntéseiben arra is rámutatott, hogy „[e]gy vallási csoport számára a ‘vallási közösség’ jogállás [...] olyan lényeges jogosultság, amely szorosan összefügg a vallásszabadsághoz való joggal» {Abh., Indokolás [47]}; a jogi személyként való folyamatos működés lehetősége ehhez képest még

alapvetőbb követelményként értékelhető” {3260/2014. (X. 20.) AB végzés, Indokolás [17]; Abh2., Indokolás [39]}.

- [30] Ezzel összhangban „a jogállás, illetve a jogosultságok megszerzésére irányuló eljáráshoz hasonlóan a jogállás, illetve a jogosultságok felülvizsgálatára irányuló eljárással kapcsolatban is [...] az Alaptörvény VII. cikkéből és XV. cikkéből eredő követelmény az Alaptörvény B) cikkének, XXIV. cikkének, illetve XXVIII. cikkének megfelelő világos és kiszámítható szabályozás, kellő felkészülési idő, valamint a tisztességes eljárás és a jogorvoslati lehetőség biztosítása” {Abh., Indokolás [59]}.
- [31] A vallási közösség jogállás megszerzésére és megtartására vonatkozó eljárással kapcsolatban az Alaptörvényből eredő garanciális követelmények az Alkotmánybíróság álláspontja szerint értelemszerűen irányadóak a vallási közösség jogállásba más szervezeti formából történő átalakulás eljárására is, mivel ez utóbbi is vallási közösség jogállás megszerzésére irányul, annyi lényeges eltéréssel, hogy az átalakulás esetén létezik már egy jogelőd szervezet, amelynek vagyona és meglévő jogviszonyai is veszélynek vannak kitéve egy sikertelen átalakulás esetén (tehát, ha a jogelőd szervezet úgy szűnne meg, hogy a jogutód nem jönne létre).
- [32] 2. Az Ehtv.-nek az Ítéletábra által alkalmazott – 2012. március 1-től 2013. augusztus 31-ig hatályos – 35. § (2) bekezdése szerint „a szervezet az egyesület nyilvántartásba vételéhez szükséges feltételeket legkésőbb 2012. június 30-áig teljesítheti azzal, hogy ha a szervezet vallási tevékenységét 2012. január 1-jétől a 2011. december 31-én hatályos belső egyházi szabályában meghatározott szervezeti keretek között változatlanul végzi, a bíróság az egyesület bírósági nyilvántartásba vétele során a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 62. § (3) bekezdés *b)* pontja, 63. § (1), (3) és (4) bekezdése szerinti feltételekkel kapcsolatosan nem vizsgálja, hogy a szervezet létesítő okirata megfelel-e a legfőbb szerv, az ügyintéző szerv és a képviselői szerv létrejöttére és hatáskörére vonatkozó törvényi szabályoknak. E határidő elmulasztása jogvesztő.”
- [33] Az Ítéletábra a hivatkozott rendelkezést úgy értelmezte, hogy a törvény „az egyházból átalakuló egyesület nyilvántartásba vételéhez szükséges feltételek teljesítésére egy szűk, jogvesztő határidőt írt elő, amely 2012. június 30-án lejárt, így a kérelmező a fellebbezésben indítványozott hatályon kívül helyezés folytán megismétlendő eljárásban már nem lenne abban a helyzetben, hogy az egyházból történő átalakulás törvényi feltételeit a törvényi határidőben pótolja”.

- [34] Mivel a törvény explicit módon kógens normát tartalmaz, az indítványozó sérelme a rendelkezés megfelelő alkalmazása mellett következett be.
- [35] Az Abtv. 28. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság a 27. §-ban meghatározott bírói döntés felülvizsgálatára irányuló eljárásban a 26. § szerinti, jogszabály Alaptörvénnyel való összhangját illető vizsgálatot is lefolytathatja, ezért a jelen ügyben hivatalból megvizsgálta, hogy az ügyben folytatott bírósági eljárásban alkalmazott jogszabály alaptörvény-ellenes volt-e.
- [36] Az Abh.-ban az Alkotmánybíróság nem találta az Alaptörvénnyel ellentétesnek azt a szabályozási megoldást, hogy a vallási csoportok által igénybe vehető új jogi formák kialakítása (illetve ezekre vonatkozó feltételek megváltoztatása) esetén a jogalkotó kötelezővé teszi kérelem benyújtását és a törvényi feltételeknek való megfelelés igazolását [Indokolás [59]]. A kérelem benyújtására, illetve a feltételek teljesítésére (és annak igazolására) vonatkozó határidő előírása elviekben a vallásszabadsághoz való jogot nem sérti, sőt, az érintett szervezetek jogállásának meghatározott időn belül történő rendezése a jogbiztonság szempontjával is indokolható.
- [37] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor figyelembe vette azt a tényt is, hogy a változásbejegyzési eljárás során a változásbejegyzési eljárásban meghatározott feltételeket a Törvényszék és az Ítéletábla eltérően értelmezte, hiszen a Törvényszék az indítványozó egyház kérelmének helyt adott és azt vallási tevékenységet végző egyesületként nyilvántartásba vette. Ezzel összefüggésben vizsgálandó, hogy teljesül-e a „világos és kiszámítható szabályozás” követelménye.
- [38] Az Alkotmánybíróság több határozatában elvi érveléssel mutatott rá arra, hogy a világos, érthető és megfelelően értelmezhető normatartalom a normaszöveggel szemben alkotmányos követelmény. A 42/1997. (VII. 1.) AB határozat szerint „[a]lkotmányellenessé nyilvánítható az a szabály, amely értelmezhetetlen voltánál fogva teremt jogbizonytalanságot, mert hatását tekintve nem kiszámítható és címzettjei számára előre nem látható.” {ABH 1997, 299, 301., 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [116]}
- [39] A változásbejegyzési eljárásban teljesítendő feltételek olyan meghatározása, amely az első- és másodfokú bíróság általi eltérő értelmezésre ad lehetőséget, általánosságban és önmagában nem eredményezi a normavilágosság sérelmét. A jelen ügyben azonban az elsőfokú bíróság nem tartotta szükségesnek a hiánypótlást, a másodfokú eljárásban, illetve egy megismételt elsőfokú eljárásban – a Cnytv. hiánypótlási, illetve ismételt hiánypótlást lehetővé tevő szabályaival ellentétben – a tartalmi feltételek teljesítéséhez kapcsolt jogvesztő határidő miatt nem volt, illetve nem lett volna lehetősége pótolni a hiányokat. Ezért az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a vizsgált szabályozási környezetben

a nem teljesen egyértelmű feltételek teljesítésére előírt – kivételt nem engedő – jogvesztő határidő előírása az Alaptörvény B) cikkéből következő jogbiztonság elvével összefüggésben a VII. cikkben foglalt vallásszabadsághoz való jog sérelmét eredményezte. Az egyház törlése után ugyanis az Ítéltábla az első fokú változásbejegyző végzést megváltoztatta és jogerősen elutasította a szervezet változásbejegyzés iránti kérelmét, ezt a végzést az indítványozó jogi képviselője 2013. május 14-én vette kézhez, de a vizsgált törvényi rendelkezés az átalakuló egyesület nyilvántartásba vételéhez szükséges feltételek teljesítésére olyan jogvesztő határidőt írt elő, amely közel egy évvel korábban, 2012. június 30-án lejárt. Mindez azt eredményezte, hogy a szervezet semmilyen formában nem került jogerősen nyilvántartásba, illetve nem maradt jogerősen nyilvántartásban, az egyházközösség tagjai nem tudják vallási meggyőződésüket együtt, jogilag elismert szervezett formában gyakorolni.

- [40] 3. Mindezek alapján, tekintettel arra, hogy Ehtv.-nek – az Ítéltábla által alkalmazott és – az Alkotmánybíróság által alaptörvény-ellenesnek ítélt 35. § (2) bekezdése részeként a jogvesztő határidőt megállapító szabály („legkésőbb 2012. június 30-áig” és „E határidő elmulasztása jogvesztő.” szövegrészek) 2012. március 1-től 2013. augusztus 31-ig volt hatályban, az Alkotmánybíróság annak megsemmisítése helyett az Abtv. 45. § (4) bekezdése alapján annak az egyedi ügyben történő és – az esetlegesen az indítványozó szervezetekkel hasonló helyzetben lévő más vallási szervezeteknek az Alaptörvény VII. cikkében biztosított jogainak védelme érdekében – általános alkalmazhatatlanságát is kimondta.
- [41] Az Alkotmánybíróság a 35/2014. (XII. 18.) AB határozatban utalt arra, hogy „[b]izonyos esetekben az Alkotmánybíróság határozata önmagában alkalmas arra, hogy az alaptörvény-ellenes jogszabály által okozott jogsérelmet kiküszöbölje; más esetekben a jogsérelem orvosolására bírósági eljárás útján kerül sor a törvényben szabályozott módon” {Indokolás [46]}. A Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 360. §-ban körülírt esetekben az alkotmányjogi panasz orvoslásának eljárási eszközét – az Alkotmánybíróság határozata alapján és a vonatkozó eljárási szabályok megfelelő alkalmazásával – a Kúria állapítja meg. A szükség esetén újból lefolytatandó eljárásban a jelen határozatban kimondott alkalmazási tilalom értelemszerűen irányadó. Erre tekintettel, továbbá mivel maga az alkalmazott rendelkezés (és nem pedig a bírói jogértelmezés) volt alaptörvény-ellenes, az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 8.Pkf.26.939/2012/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására vonatkozó indítványt elutasította.

- [42] 4. Az Alkotmánybíróság e határozatának a Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdés második mondata alapján, az alaptörvény-ellenesség megállapítására tekintettel rendelte el.

Budapest, 2015. május 26.

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre alkotmánybíró különvéleménye

- [43] A többség által elfogadott határozat rendelkező részével és az indokolással nem értek egyet.
- [44] Álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panaszt érdemi vizsgálat nélkül vissza kellett volna utasítania, a következők miatt.
- [45] 1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [46] Az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt határidő ún. törvényi határidő, amelynek módosítására, sőt – megítélésem szerint – jelentést módosító „értelmezésére”, alacsonyabb szintű jogforrásba foglalt rendelkezéssel nincsen lehetőség. Hasonlóképpen az Abtv. 53. § (2) bekezdése szerinti, az alkotmányjogi panasz benyújtásának helyére vonatkozó törvényi rendelkezést még akkor sem lehet alacsonyabb szintű jogforrásba foglalt rendelkezéssel módosítani, ha az az indítványozók számára kedvezőbb lenne.

- [47] 2. Az Abtv. 70. § (1) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik: „Az Alkotmánybíróság eljárására vonatkozó részletes szabályokat az Alkotmánybíróság ügyrendje állapítja meg.”
- [48] Az Alkotmánybíróság Ügyrendje az alábbiak szerint rendelkezik: „28. § (1) A beadványt a benyújtására nyitva álló törvényi határidőben, az egyéb határidőhöz kötött eljárási cselekményt a megtételére megjelölt határidőben kell az érkeztetésére az Abtv. alapján jogosult szervhez személyesen benyújtani, vagy ajánlott küldeményként postára adni. A határidő elmulasztásának következményeit nem lehet alkalmazni, ha a beadványt legkésőbb a határidő utolsó napján hivatali időben benyújtották vagy ajánlott küldeményként postára adták. A beadvány távközlési eszköz útján történő benyújtásának nincs helye.” Rögzíteni kívánom, hogy az Alkotmánybíróság előző ügyrendjéről szóló 1/2012. (I. 3.) Tü. határozat 2013. február 28-ig hatályos szövege ezt a rendelkezést még nem tartalmazta.
- [49] Az Alkotmánybíróság fentiek alapján 2013 februárjával bezárólag az alkotmányjogi panaszra nyitva álló határidőt anyagi jogi határidőnek tekintette.
- [50] Álláspontom szerint az Abtv. 30. §-a szerinti hatvan nap tekintetében az Ügyrend 2013. március 1. napja óta hatályos 28. §-a kiterjesztő értelmezést tartalmaz, mivel e rendelkezés szerint a határidő utolsó napján hivatali időben benyújtott, vagy ajánlott küldeményként postára adott beadvány nem tekintendő elkésztetnek. Ez azt jelenti, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlatában az eljárásjogi határidő kontra anyagi jogi határidő kérdésében így az az álláspont vált uralkodóvá, hogy méltánytalan az ügyfelekkel szemben, ha az egyébként időben elküldött beadványok a posta hibájából érkeznek a törvényi határidőn túl. Ez a felfogás és következtetés azonban a probléma teljes félreértéséről tanúskodik, mivel itt nem méltányossági kérdéssről van szó. Az anyagi jogi határidő – álláspontom szerint – nem azért anyagi jogi, mert a jogalkotó ilyen határidő előírásakor nem ügyfélbarát, hanem attól, hogy az adott eljárás keretein belül alkalmazandó vagy sem. Véleményem szerint az alkotmányjogi panasz benyújtásával az Alkotmánybíróság előtt egy szuverén eljárás indul, amelyet nem lehet a polgári eljárás illetve a polgári per részének tekinteni. Ebből következően az alkotmányjogi panasz benyújtásának határideje ezért nem lehet eljárásjogi. Lényegében ezt az álláspontot támasztja alá a Pp. szerinti keresetindítás vonatkozásában a 4/2003. PJE határozat, amely szerint a „jogszabályban megállapított keresetindítási határidő nem a bírósági eljárás része, hanem, mint az érvényesíthetőség létszakába jutott igény idővetülete, az alanyi (anyagi) joghoz, jogviszonyhoz kötődik, és mint ilyen, szükségképpen anyagi jogi természetű. E határidő jellege nem függ

attól, hogy a határidőt milyen típusú (anyagi jogi vagy eljárásjogi) jogszabály rendeli, illetőleg hogy annak elmulasztásához milyen jogkövetkezményt fűz. A keresetindítási anyagi jogi határidők jogi természete nem különbözik a más típusú (pl. teljesítési stb.) anyagi jogi határidőktől. Erre mutat számítási módjuk azonossága is. A keresetlevélnek a bírósághoz történő benyújtása nem perbeli cselekmény”.

- [51] 3. Az Ügyrend ugyancsak 2013. március 1. napja óta hatályos 25. § (7) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik: „25. § (7) Ha az alkotmányjogi panasz az Abtv. 53. § (2) bekezdésétől eltérően közvetlenül az Alkotmánybíróságnál nyújtották be, és az ügyben első fokon eljáró bíróság a beadvány tartalmából megállapítható, a beadványt a főtitkár megküldi a bíróságnak.”
- [52] Az Alkotmánybíróság ügyrendje 2013. február 28-ig hatályos szövege ezt a rendelkezést sem tartalmazta. Az Alkotmánybíróság többségi határozatával elbírált ügyben – az Indokolás III. 3. pontja (Indokolás [21]) szerint – az Ügyrendre alapítottnak került sor az alkotmányjogi panasz befogadása feltételei fennállásának megállapítására, az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálására: „A jelen ügyben az indítványozók ugyan közvetlenül az Alkotmánybírósághoz nyújtották be az indítványt, de az ilyen esetre az Ügyrend 25. § (7) bekezdése úgy rendelkezik, hogy ha az ügyben első fokon eljáró bíróság a beadvány tartalmából megállapítható, a beadványt a főtitkár megküldi a bíróságnak. A bíróság az indítványt a szükséges (egyéb) iratokkal együtt megküldte az Alkotmánybíróságnak [Abtv. 30. § (1) bekezdés].”
- [53] Az Ügyrend 25. § (7) bekezdése azonban nem módosítja az Ügyrend által megengedően – szerintem *contra legem* – értelmezett határidőt, csak a beadvány megküldéséről rendelkezik. A konkrét ügyben tehát már nem csak az Abtv. és az Ügyrend közötti általam állított ellentmondásról van szó, hanem arról, hogy az Abtv.-ben írtaknak megfelelő helyen kezdeményezett alkotmányjogi panasz benyújtására előírt határidő eljárásjogi típusú felfogását magáévá tevő Ügyrendből sem következik a többségi befogadó döntés. Összefoglalva: a 60 napos benyújtási határidő nem az Alkotmánybírósághoz, hanem az első fokon eljáró bíróságra történő beérkezésre vonatkozik (a konkrét esetben is).
- [54] 4. Jogrendszerünkől egyébként nem idegen a többségi határozattal azonos vagy ahhoz hasonló normatív megoldás, bár ezek túlnyomórészt kivételképpen megjelenő szabályok [például a Pp. 331. §-a, amely kimondja: „Ha a fél – törvény rendelkezése ellenére – a keresetlevelet a bírósághoz nyújtotta be, azt a bíróság vizsgál (124. §) nélkül haladéktalanul megküldi az ügyben első

fokon eljáró közigazgatási szervnek. A 330. § (2) bekezdése ebben az esetben is megfelelően irányadó azzal, hogy a keresetlevelet határidőben benyújtottnak kell tekinteni, ha azt a felülvizsgálni kért közigazgatási határozat közlésétől számított 30 napon belül ajánlott küldeményként postára adták vagy a bírósághoz benyújtották.”]. Mint látható, amikor a jogalkotó a méltányosabb eljárás irányába kíván elmozdulni, akkor ezt normatív módon meg is teszi.

- [55] 5. A fentiekben kifejtettekre tekintettel, a határidő utolsó napján az Alkotmánybírósághoz benyújtott alkotmányjogi panasz vonatkozásában – álláspontom szerint – csak az alkotmányjogi panasz visszautasításának lett volna helye, ezért a határozatot támogatni nem tudom.

Budapest, 2015. május 26.

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

- [56] A különvélemény 1. és 5. pontjához csatlakozom.

Budapest, 2015. május 26.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás alkotmánybíró különvéleménye

- [57] 1. A többségi határozat rendelkező részének 2. pontjával nem értek egyet. Álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak az indítványban foglalt kérelemen – a bírói döntés megsemmisítésén – túl nem kellett volna áttérnie a bíróság által alkalmazott törvényi rendelkezés alkotmányossági vizsgálatára. Véleményem szerint a vizsgált ügyben a kifogásolt törvényi szövegrészt a bíróság alaptörvény-ellenesen értelmezte, és ez idézte elő az alaptörvény-ellenességet, ezért a jelen ügyben a Fővárosi Ítéltábla 8.Pkf.26.939/2012/5. számú végzésének megsemmisítésével, illetve alkotmányos követelmény megfogalmazása révén, a norma alkotmányos értelmezési tartományának kibontásával kellett volna megszüntetni az alkotmányellenes helyzetet.

- [58] 2. A lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény (továbbiakban: Ehtv.) 34. § (1) bekezdése szerint az egyházak kivételével „valamennyi, a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló 1990. évi IV. törvény alapján nyilvántartásba vett szervezet és annak vallásos célra létrejött önálló szervezete (a továbbiakban együtt: szervezet) 2012. január 1-jétől egyesületnek minősül.” Az Ehtv. 35. § (1) bekezdése alapján a „szervezet 2012. február 29-éig nyilatkozik továbbműködési szándékának hiányáról vagy – továbbműködési szándék esetén – az egyesületre vonatkozó szabályok szerint változásbejegyzési eljárást indít, amelyre a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény 37. § (1) bekezdését, 38. §-át, valamint 63. § a) és c) pontját kell alkalmazni azzal, hogy alakuló ülésen az átalakulást elhatározó ülést kell érteni.”
- [59] Az Ehtv. 35. § (2) bekezdése értelmében „[A] szervezet az egyesület nyilvántartásba vételéhez szükséges feltételeket legkésőbb 2012. június 30-áig teljesítheti azzal, hogy ha a szervezet vallási tevékenységét 2012. január 1-jétől a 2011. december 31-én hatályos belső egyházi szabályában meghatározott szervezeti keretek között változatlanul végzi, a bíróság az egyesület bírósági nyilvántartásba vétele során a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 62. § (4) bekezdés b) pontja szerinti feltételekkel kapcsolatosan nem vizsgálja, hogy a szervezet létesítő okirata megfelel-e a legfőbb szerv, az ügyintéző szerv és a képviselői szerv létrejöttére és hatáskörére vonatkozó törvényi szabályoknak. E határidő elmulasztása jogvesztő.”
- [60] A korábbiakban egyházként működő indítványozó az Ehtv. alapján, a törvény akkori (a változás bejegyzési kérelem előterjesztésének időpontjában hatályos) rendelkezéseinek megfelelően változásbejegyzési eljárást indított a Budapest Környéki Törvényszéken, amely az átalakulással létrejött egyesületet végzésével az egyház általános jogutódjaként nyilvántartásba vette. A Pest Megyei Főügyészség fellebbezése alapján, másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla azonban rámutatott arra, hogy az eljárás során hiányosan kerültek benyújtásra egyes olyan dokumentumok, amelyek pótlása feltétele lenne (lett volna) az egyesület nyilvántartásba vételének. Ezért az Ítéltábla a 8.Pkf.26.939/2012/5. számú végzésében az elsőfokú végzést megváltoztatta, és jogerősen elutasította a szervezet változásbejegyzés iránti kérelmét. Ezen – a panaszos által támasztott – végzés oly módon értelmezte az Ehtv. fenti rendelkezését, hogy az „az egyházból átalakuló egyesület nyilvántartásba vételéhez szükséges feltételek teljesítésére egy szűk, jogvesztő határidőt írt elő, amely 2012. június 30-án

lejárt, így a kérelmező a fellebbezésben indítványozott hatályon kívül helyezés folytán megismétlendő eljárásban már nem lenne abban a helyzetben, hogy az egyházból történő átalakulás törvényi feltételeit a törvényi határidőben pótolja". Ez az értelmezés volt az indok arra, hogy a Fővárosi Ítéltábla az alkotmányjogi panasszal támadott végzésében nem rendelkezett új eljárásra utasításról, hanem a jogutód egyesület bejegyzését elrendelő elsőfokú bírósági végzést megváltoztató, a változásbejegyzési kérelmet elutasító, jogerős döntést hozott.

[61] 3. Egyetértek a többségi határozat indokolásának azon megállapításával, hogy a kifogásolt törvényi rendelkezés kogens szabályozást tartalmaz, ugyanakkor álláspontom szerint a többségi határozat által megsemmisített jogvesztő határidőt előíró jogszabályi rendelkezés – az Alaptörvény 28. cikkében foglalt józan ész követelményének megfelelően – csak a változásbejegyzési kérelem benyújtására, tehát csak az eljárás megindításának időpontjára vonatkozhat. Ennek értelmében a törvényi határidőt követően már nem lehet kérelmet benyújtani és a benyújtáshoz szükséges feltételek teljesítését megkezdeni. Ugyanakkor a törvényi határidőn belül megindított eljárások esetén, akár egy másodfokú eljárást követő megismételt új eljárásban is, a bíróság által megállapított hiánypótlásra, pontosító jellegű kiegészítésekre továbbra is van lehetőség. A hiánypótlási eljárás semmilyen explicit szabályozás révén nincs kizárva a törvényi határidőn belül már megindított eljárások vonatkozásában az Ehtv. illetve a 2011. évi CLXXXI. törvény speciális szabályaiban. Az ezzel ellentétes értelmezés ráadásul ahhoz az abszurd eredményhez vezetne, amely az indítványozó terhére rója az eljáró bíróságok által az ügyintézéshez felhasznált időt, ami teljes egészében rendszeridegen lenne az eljárási törvényekben foglaltaktól.

[62] 4. Az Ehtv. mint *lex specialis* – bizonyos vonatkozásokban – az egyesületi nyilvántartásba vételre vonatkozóan az általános szabályoktól eltérő szabályokat tartalmaz, azonban csupán annyiban tartalmaz speciális szabályokat, hogy meghatározza azt, hogy meddig nyújthatják be a kérelmüket az átalakuló egyházak (a feltételeket is eddig kell teljesíteniük), illetve a bíróság mit nem vizsgál esetükben a Ptk. általános előírásaiban foglalt feltételek közül.

[63] A civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény szabályozza a nyilvántartásba vétel kérdéseit, amely pedig háttérjogszabályként a Pp. szabályait rendeli alkalmazni. A 2011. évi CLXXXI. törvény 28. § (1) bekezdése szerint „a bíróság

a szervezet nyilvántartásba vétele iránti kérelem benyújtásától számított harminc napon belül a kérelmet megvizsgálja annak megállapítása érdekében, hogy nincs-e helye [...] c) hiánypótlásnak [...] és a szükséges intézkedéseket megteszi.” A 29. § a hiánypótlás nem, vagy nem megfelelő teljesítése esetére történő elutasítást tartalmaz, a 30. § pedig további, hiánypótlásra vonatkozó szabályokat.

- [64] A vizsgált ügyben álláspontom szerint az Ehtv., a 2011. évi CLXXXI. törvény és ezekben megjelölt háttérjogszabályok együttes értelmezésére van szükség.
- [65] Kétségtelen, hogy az Ehtv. kérdéses szabálya a nyilvántartásba vételéhez szükséges „feltételek teljesítéséről” szól, nem magáról a nyilvántartásba vételi eljárás megindításáról, azonban az eljárásra, a hiánypótlás kizártságára nem lehet egyértelműen következtetni ebből a megfogalmazásból.
- [66] Amennyiben egy norma értelme kétséges, a nyelvtani értelmén túl logikai, rendszertani, és célja szerinti (teleologikus) értelmezési rétegeit is fel kell tárni. Az a tény, hogy az ügyben eljáró bíróságok ellentétes értelmezést tulajdonítanak egy jogszabályhelynek, nem feltétlenül jelenti a normavilágosság követelményének sérelmét, és különösen nem jelenti a norma értelmezhetetlenségét.
- [67] Jelen esetben az Ehtv. az egyházból egyesületté alakulás megindítására, a rendszerszintű átalakítások lebonyolítására határozott meg szabályokat és határidőket. Nem tartalmaz ugyanakkor az eljárások lefolytatására nézve eljárási, processzuális tartalmú vagy hatású rendelkezéseket. Az Ehtv. vitatott 35. §-a az átmeneti szabályok között szerepel az Ehtv. végén. Ebből is következik szerintem az az értelmezés, hogy a jogalkotó az átalakulásra vonatkozó átmeneti szabályozta, azaz az eljárások megindítására kívánt átmeneti időt (határidőt) biztosítani, nem pedig formális, eljárási kérdéseket rendező, illetve az eljárási szabályok bármelyikét – jelen esetben a hiánypótlásra vonatkozó szabályt – kizáró szabályozást akart létrehozni.
- [68] Az Ehtv. 33–38. §-hoz fűzött indokolás is ezt az értelmezést támogatja, amely szerint „további átmeneti szabályok biztosítják az egyesületté való átalakulás megfelelő időben való lebonyolítását”, továbbá „[a] törvény ezeknek a szervezeteknek regisztrációs kötelezettséget ír elő, amely alapján 2012. február 29-éig kezdeményezhetik az egyesületként történő nyilvántartásba vételüket. Ha ezt elmulasztja, a szervezet 2012. március 1-jén jogutód nélkül megszűnik, a bíróság kényszer-végelszámolási eljárás keretében megszünteti.” A jogalkotó szándékát felmutató indokolás alapján a nyilvántartásba-vételi eljárás kezdeményezésére, azaz az eljárás megindítására lehet elsősorban következtetni.

- [69] 5. Az Alaptörvény 28. cikke értelmében a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik, és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezniük, hogy azok a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak. Az Alaptörvény VII. cikkében foglalt vallásszabadsághoz való jogból fakadóan bármely értelmezés, ami olyan helyzetet idéz elő, hogy a választási közösség tagjai nem gyakorolhatják a vallásszabadság alapvető jogát intézményesen, szervezeti formában, nem lehet a rendelkezés alkotmányos értelmezési tartományának a része.
- [70] Ezen kívül a hiánypótlást ki nem záró értelmezést olyan gyakorlati szempontok is alátámasztják, hogy a bíróság a végzését a törvényben meghatározott 2012. június 30-i határidőt követően hozta meg. Ennek következtében az indítványozók eleve el voltak zárva attól a lehetőségtől, hogy az Alapszabálynak a másodfokú bíróság által megállapított hibáit pótolhassák, a hiányosságokat kiküszöböljék, így a nyilvántartásba vételéhez – a másodfokú bíróság szerint még – szükséges feltételeket határidőben teljesíthessék. Ellentmondana ugyanakkor a józan ész és a *fair* eljárás követelményének, ha a bírósági eljárás időtartamát, esetleges elhúzódásának következményeit az eljárás kezdeményezőire lehetne hárítani, így a bírói döntésben foglalt jogszabályi értelmezés véleményem szerint alaptörvény-ellenes.
- [71] A fentiek alapján álláspontom szerint – a jogszabályi rendelkezés kímélete mellett – a bírói döntésben foglalt jogértelmezés alaptörvény-ellenességének megállapításával, a döntés megsemmisítésével és a jogvesztő határidőre vonatkozó alkotmányos követelmény kimondásával kellett volna felszámolni az alaptörvény-ellenes helyzetet.

Budapest, 2015. május 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András alkotmánybíró különvéleménye

- [72] Nem értek egyet a határozat rendelkező részének 1. és 2. pontjával.
- [73] A Fővárosi Ítéltábla 2013. január 29-én hozott, 8.Pkf.26.939/2012/5. sorszámú végzését támadó panasz elutasítását, és az Ehtv. 35. § (2) bekezdésének egyes szövegrészeit megsemmisítő határozat indokolásának lényege az, hogy a „nem teljesen egyértelmű feltételek teljesítésére előírt – kivételt nem

engedő – jogvesztő határidő előírása az Alaptörvény B) cikkéből következő jogbiztonság elvével összefüggésben a VII. cikkben foglalt vallásszabadsághoz való jog sérelmét eredményezte”.

- [74] Álláspontom szerint nem volt indokolt az Abtv. 28. §-ának (1) bekezdésében írt felhatalmazás alkalmazása, vagyis az áttérés a bíróság döntésének vizsgálatáról az Ehtv. vizsgálatára.
- [75] Az Ehtv. 35. § (1) és (3) bekezdése a vallási tevékenységet egyesületként továbbfolytatni szándékozó szervezet számára világos feltételeket támasztott, ezek közül jelen esetben az a meghatározó, hogy a bíróság a nyilvántartásba vételi eljárásban a vallási tevékenységét 2012. január 1-jétől a 2011. december 31-én hatályos belső egyházi szabályában meghatározott szervezeti keretek között változatlanul végző szervezet esetén a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 62. § (3) bekezdés b) pontja, 63. § (1), (3) és (4) bekezdése szerinti feltételekkel kapcsolatosan nem vizsgálhatta, hogy a szervezet létesítő okirata megfelel-e a legfőbb szerv, az ügyintéző szerv és a képviseleti szerv létrejöttére és hatáskörére vonatkozó törvényi szabályoknak.
- [76] A feltételek teljesítésére a törvény kifejezetten hosszú időt biztosított: a 2012. február 29-i bejelentési és 2012. június 30-i határidő között kellett a 35. § (2) bekezdése alapján könnyített feltételeket teljesíteni. A törvény rendelkezéseit a bíróságnak az Alaptörvény 28. cikkében írtak tiszteletben tartásával kellett értelmeznie: azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban, azt feltételezve, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.
- [77] Ehhez képest a Fővárosi Ítéltábla végzésében – annak indokolása szerint – a kérelmet a nem vizsgálható feltételek körébe tartozó alapszabályi rendelkezésekre figyelemmel utasította el. Ezzel a törvénynek olyan értelmezést adott, amely a jogalkotó által biztosított viszonylag hosszú határidő ellenére valójában a bejegyzés egyszeri megkísérlését tette csak lehetővé. A bíróság értelmezése szerint a bejegyzés feltétele az volt, hogy a kérelmező hibamentes és a bíróságok későbbi értelmezésének megfelelő beadványt készítsen. A döntés tehát kifejezetten *contra legem* értelmezésen alapult, olyan értelmezésen, amely sem a törvény céljának – a vallási tevékenység egyesületi formában történő továbbfolytatásának lehetővé tétele – sem a józan észnek nem felelt meg, mivel azt feltételezte, hogy a jogalkotó lehetetlent kíván meg a kérelmezőktől.
- [78] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a bírósági ítéletek és végzések indítványozó által vélt törvénysértő volta önmagában nem alapozza meg az alkotmányossági felülvizsgálati hatáskört. Ebben az esetben sem önmagában azt kellett tehát vizsgálni, hogy a Fővárosi Ítéltábla döntése törvényes

volt-e. Figyelemmel azonban arra, hogy az Ehtv. 35. §-ában írtakkal szembehelyezkedő végzés közvetlenül az Alaptörvény VII. cikkében biztosított vallásszabadsághoz való jog gyakorlásának megghiúsítását vonta maga után, meg kellett volna állapítani, hogy a bíróság elmulasztva az Ehtv. 35. §-ának az Alaptörvény 28. cikke szerinti értelmezését megsértette az indítványozó VII. cikkben biztosított jogát. Következésképpen a végzést kellett volna megsemmisíteni.

- [79] A Fővárosi Ítélőtábla végzésének megsemmisítése esetén nem lett volna indok a bíróság által alkalmazott jogszabály, az Ehtv. 35. §-ának további vizsgálatára, különösen nem a B) cikk (1) bekezdésére hivatkozással. Egyrészt ugyanis képtelenség a jogalkotótól olyan jogszabály megalkotását elvárni, amelynek a jogalkalmazás során ne lehetne több, akár ésszerűtlen értelmezését adni. Másrészt a konkrét esetben az Alaptörvényben írtaknak megfelelő értelmezés eleve adott volt, ezen alapult a Budapest Környéki Törvényszék megváltoztatott végzése, míg a *contra legem*, egyszersmind alaptörvény-ellenes értelmezés nem róható fel a jogalkotónak, az a Fővárosi Ítélőtáblának tulajdonítható.
- [80] Álláspontom szerint az Alkotmánybíróság ebben az esetben is akkor járt volna el helyesen, ha az Alaptörvény sérelméhez vezető jogértelmezési hibát a jogalkalmazói döntés, és nem a jogszabályok megsemmisítése útján orvosolja.

Budapest, 2015. május 26.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1099/2013.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2015. évi 74. számában.

